

litikánál, amit Sztalin az ellenzék ellen alkalmaz. Trockij felfogása alapvető ellentétben áll azzal a valósággal, amivel ma Oroszországban számolni kell. A megváltozott körülmények folytán megszűnt az Oroszország kiépítésénél közreműködő diktatúra szükségessége. Nem régen jelent meg Radektól egy cikk, amelyben az új orosz alkotmányt úgy magyarázza, hogy az az összes osztályok együttműködésének következménye. Kétségtelen, hogy a paraszttömegek hatása úgy kívül mint az országban bent legyőzte azt a kizárólagos ipari proletár egyeduralmat, amit Trockij a III. Internacionálé alapján szükségesnek tart. Ez az együttműködés az ipari munkásság és a parasztság között azóta már több nyugati államban is létjogosultságot nyert. Mindez ellentétben van azokkal a törekvésekkel és elgondolásokkal, melyeket Trockij ad Lenin szájába. A valóságban ezekkel Trockij a hatalom megkaparintása felé irányuló törekvéseit leplezi. Ebben a harcban Trockij és társai türelmetlenek voltak, terrorhoz folyamodtak, ami viszont arra készítette Sztalint, hogy megtisztítsa tőlük az épülő szociális államot. Kétségkívül Sztalinnak ez a tette forradalmi szükségszerűség volt.

V i g y á z ó
I s t v á n :

Modern rabszolgák

Lapunkat az utóbbi időben mind sűrűbben keresik fel levelekkel az olvasók. Lehetetlen volna reagálni mindegyikre, mégis egyik-másik levél annyira számot tarthat az általános érdeklődésre, hogy nem tartjuk fölöslegesnek, talán hiábavalónak sem, ha egyetleneket leközlünk.

Ezt a levelet egy háztartási alkalmazott küldte:

... „Többször foglalkoznak a lapok a társadalom különböző rétegeinek helyzetével, de még ezideig nem igen tértek ki a dolgozóknak azon rétegére, akik mintegy külön csoportot alkotnak munkátestvéreik nagy táborában. Azokra a „korcsproletárookra,” akiknek élete alig nevezhető emberinek. Ezek a háztartási alkalmazottak, magyarán cselédek, a mai idők modern rabszolgái.

A rabszolgatartás ideje — azt mondják — lejárt. Nincsenek hivatásos rabszolgák. De azért ez az embertelen intézmény nem szűnt meg teljesen ott sem, ahol a termelő erők fejlettségi fokának már egy más kizsákmányolási forma felel meg. Mindössze más alakot öltött. A cselédtartás a rabszolgatartás intézményének a maradványa. A cselédek munkaadóik szemében legtöbbször nem is emberek, hanem tárgyak, eszközök. Egyéni szabadságuktól is meg vannak fosztva.

Annyi szabad idejük sincs, hogy egy héten egy újságot elolvashassanak, vagy hogy társaikkal hetenként pár órát szórakozzanak. A cselédnek vasárnap 3 órától 5-ig van kimenője, ha ugyan vendégek nem jönnek. Ha véletlenül az uccán (vízért menet, vagy más alkalommal) egy percre szóbaáll valakivel, otthon már kérdőre vonják, hogy hol volt olyan soká. Látogatót nem fogadhat, sokszor szüleit, testvéreit sem. Az életből csak ennyit tudnak: kora reggeltől késő estig mindig csak *dolgozni*. A cselédszoba télen fűtetlen, ha ugyan egyáltalában van. De nincs is rá nagyon nagy szükség, mert csak alvás idején tartózkodnak benne. Ágyukban rövid pár órát töltenek halálos merevségben s reggel kezdődik minden előlről. Legtöbb helyen a nagymosást is a cselédre bizzák takarékosági okokból. Persze a cseléd munkaereje meg van fizetve. azzal nem szükséges takarékoskodni. Sok helyen a mosást a mosónő a cseléd számlájára végzi el. Ha a cseléd nem bírja elvégezni a reá kiszabott munkát, akkor ki van téve a nagyságos asszony szekatúráinak. Ha szót mer emelni a túlhajtott munka miatt, akkor olyan jelzőkkel illetik, „trampli“, „fizetett ellenség“, „kommunista“ stb. Ha felmond, akkor persze „telezabálta magát“, „hálátlan“ stb.

A cselédek sorsán senki sem ütközik meg; mindenki természetesnek tartja. Ha a cselédek belsőleg lázongnak is a sorsuk ellen, ez nem tudatos meggondolás eredménye, hanem kizökkentett lelki egyensúlyuk megnyilvánulása.

A cselédeknek titkos vagy nyilvános prostitúcióba való menekülése nem ritka eset. Emiatt azonban nem szabad magukat a cselédeket megbélyegeznünk, hanem inkább vegyük tekintetbe azt, hogy erre a cseléd nyomorúságos helyzeténél fogva rá van utalva a legtöbb esetben. A prostitúció lejtőjére igen sokszor a házigazda, vagy annak fia viszi rá a tudatlan cselédet . . .

. . . Szomorú és szégyenteljes tények ezek, melyek a mai társadalom erkölcsi posványára vetnek fényt . . . Kötelességünk, hogy rabszolgatársnőinknek: a cselédeknek segítségére siessünk és minden erőnkkel odahassunk, hogy a szolgaság és prostitúció eme fertőjéből kiragadjuk őket . . .

A kultura terjedése. A kaukázusi Punár falunak 800 lakósa van. 1914-ben itt csak hatan értettek a betűvetés tudományához. Ma a faluban mindenki tud írni és olvasni, valami Bigulajev nevű hetvenéves öregén kívül.